

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 314/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Saimaan verkkokalastuskiellon laajentamisesta saimaannorpan suojelemiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Sarkomaan /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 314/2024 vp:

Mihin toimiin ryhdytään saimaannorppakannan kasvun edellytysten turvaamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Saimaannorppa on luokiteltu vuonna 2019 julkaistussa Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi (EN) ja se on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Ympäristöministeriön toimeksiannosta on laadittu viiden vuoden välein päivitettävä saimaannorpan suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma, jonka toimeenpanoa seuraa ja edistää sekä uudistamistarpeita arvioi laajapohjainen työryhmä, jossa ovat edustettuina keskeiset maakunnalliset ja valtakunnalliset sidosryhmät, tutkimus- ja asiantuntijatahot, viranomaiset ja ministeriöt. Strategian ja toimenpidesuunnitelman lähtökohtana on sovittaa kestäväällä tavalla yhteen norpan suojelun tarpeet ja ihmisen toiminta Saimaalla. Kalanpyydyskuolleisuuden vähentäminen on yksi kokonaisuus osana laajempaa toimenpidepakettia. Toimenpidesuunnitelma pitää sisällään toimia myös muun muassa ympäristömyrkkyyhin ja saimaannorppakannan terveyteen, rakentamiseen ja muuhun ihmistoimintaan sekä pesimäaikaisiin vedenpinnanvaihteluihin.

Monipuolisilla suojelutoimilla on saatu saimaannorppakanta kasvamaan. Saimaannorppa on palannut pesimään alueille, joilta se on aikaisemmin ihmisen toiminnan seurauksena hävinnyt. Pesimä- ja esiintymisalueen laajentuminen näkyvät erityisesti Puruvedellä, Etelä-Saimaalla Imatran ja Lappeenrannan läheisyydessä, sekä pohjoisessa Paasselällä ja Pyhäselällä. Tänä keväänä Mikkelin Louhivedelle syntyi ensimmäinen kuutti vuosikymmenten tauon jälkeen. Saimaannorppakannan kokoarvio on 480 yksilöä. Uusin tieto kannan koosta saadaan lokakuun lopussa Metsähallituksen toimesta.

Kalanpyydyskuolleisuuden keskeinen merkitys saimaannorpan suojelussa on tunnistettu. Saimaannorpan suojelua ja kalastuksen yhteensovittamista on tehty tavoitteellisesti ja sen ansiosta kalastus on aikaisempaa norppaturvallisempaa. Kalastusrajoitusalueen pinta-ala on kasvanut vuosittain uusien pesimähavaintojen perusteella ja se on nyt kokonaisuudessaan yli 300 000 ha,

kun se vuonna 2010 oli noin 150 000 ha. Sivusaaliskuolemia aiheuttavat vielä ohutlankaiset verkot, joille korvaavia pyydyksiä ei ole saatavissa talvikalastukseen eikä vapaa-ajankalastuksessa etenäkään muikun- ja siian avoveden aikaiseen kalastukseen. Talvikalastuksella on erittäin suuri merkitys kuhasaaliissa niin vapaa-ajankalastuksessa kuin kaupallisessa kalastuksessa.

Vuonna 2024 kalanpyydyksiin on havaittu kuolleen kaikkiaan viisi saimaannorppaa. Kaksi saimaannorppaa kuoli verkkoon maaliskuussa. Keskipäivän aikana ei tullut tietoon verkkoon tapahuneita pyydyskuolemia, mutta elo-syyskuun vaihteessa tuli ilmoitus kahdesta verkkoon kuolleesta yksilöstä. Lisäksi yksi saimaannorppa kuoli elokuun lopussa rysään, jossa oli estokalterit, mutta norppa oli päässyt niistä läpi. Kalastuslain (379/2015) 62 §:n mukaan saimaannorpan jäämisestä pyydykseen on pyydyksen haltijan ilmoitettava viipymättä Metsähallitukselle. Ilmoituksen laiminlyöminen on kalastuslain 118 §:n mukainen rikkomus.

Norppaturvallisten kalanpyydysten kehittämistä on tehty vuosikymmenien ajan hankkeissa. Muikun pyyntiin ei ole kuitenkaan saatu kehitettyä norppaturvallista suljettua rysää, joka toimisi taloudellisesti kannattavasti, koska muikku ei mene pyydykseen norpanestokaltereiden vuoksi. Rysäkalastuksen haasteina ovat myös pyydyksen koko ja siirtämisen vaikeus kalastuksellisen tehokkuuden säilyttämiseksi avoveden aikana. Lisäksi nykymuotoinen rysäkalastus ei toimi talvikalastuksessa kalojen vähäisen liikumisen vuoksi. Ei ole odotettavissa, että rysä korvaisi taloudellisesti tärkeää kuhan talviaikaista verkkokalastusta ainakaan lähitulevaisuudessa. Kehitystyö helpokäyttöisten, pyytävien ja saimaannorppalle turvallisten rysien osalta kuitenkin jatkuu.

Sekä maa- ja metsätalousministeriöstä että ympäristöministeriöstä valistettiin kesäkuun lopussa Saimaan alueen verkkokalastajia heinäkuun verkkokalastuksen vaarallisuudesta ja kehoitettiin käyttämään muita pyydyksiä. Myös Metsähallitus ja Ely-keskus osallistuivat tiedottamiseen. Tiedottamista on tarkoitus jatkaa myös tulevina kesinä.

Valtioneuvoston asetus eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla tulee uudelleen arvioitavaksi viimeistään vuonna 2026, jolloin on annettava uusi asetus nykyisen saimaannorpan suojelemiseksi kalastuksen sivusaaliskuolleisuudelta annetun asetuksen voimassa olon päättymisen vuoksi. Viimeistään tällöin arvioidaan uudelleen kalastusrajoitusten sisältö ja riittävyys sekä rajoitusten alueellinen ja ajallinen ulottuvuus. Saimaannorpan suojelun strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa toteutetaan edelleen määrätietoisesti myös muilta kuin kalatalouden osalta yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Helsingissä 30.9.2024

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/25894/2024-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: